

Nieuwe Atheisterye Van Onse Tyden

Hazart, Cornelius

Antwerpen, 1668

§. 3. Wort bewesen dat het niet genoegh is tot de Salicheyt, te ghelooven alleen wat in de twaelf Artykelen begrepen is.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71466](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71466)

de twee eerste fundamenten van de Chyftelijke Reli-
gie: Dies niet te min is een Chyften mensch ver-
bonden/ oock te gheloooven in t'ghemeen, ofte oock in
t'befonder (wanneer hy daer van de wetenschap heb-
ben sal/ ofte kan) alles wat in de heele gantsche
schyftuere verbadt wort / ende dat op pene van de
verdoemnisse/ vervolgens als noodich ter salicheyts
maer te leeren (ghelyck de heiden-baechsche Sectarisen
doen) dat'er eenighe fundamentele stucken sijn die al-
leen moeten ghelooft worden om salich te sijn/ andere
die het bystaet te gelooven sonder hinderinghe der
salicheyt/ dat is godloos. Iek komme nu tot de be-
wijfen der questien van my nu daetelyck voor- ghe-
stelt.

§. 3.

Wort bewesen dat het niet ghenoech is tot de
Salicheydt, te gheloooven alleen wat in de
twaelf Artykelen begrepen is.

Voor eerst, De Sectarisen selve houden t'daer voor
dat de geschreue boeckē van het woort Godts/
het eenigh fundament vande heele Religie sijn/ name-
lyck om datse vande eeuwige waerheyt sijn uyt-
ghesproken / ende ons achter-ghelacten als eenen
onsepbaeren reghel van het gheloof/ jae als rechter
van alle verschillen: Du vzaeghe ick oftmen dit
moet gelooven als een fundamenteel stuck noodich ter
salicheyt: seght ghy dat neen/ hoe noemt ghy dan de
geschreuen boecken van het woort Godts het eenigh
fundament van de heele Religie, reghel van het gheloof,
ende rechter vande verschillen? Seght ghy datmen dit
moet gheloooven als een fundamenteel stuck noodich
ter salicheyt? soo en is het dan niet ghenoech tot de
salicheyt te gheloooven alleen t'gene verbadt wort in
de twaelf Artykelen/ want in dese en wort het min-
ste ghewach niet ghemaect noch van het geschre-
ven

ve woort Godts / noch dat dit het eenich fundament van de religie is / ofte den reghel des gheloofs / ofte den rechter van alle verschillen.

Daer en hoven/waer staet in de twaelf artickelen uptghedrukt in hoe vele boecken dat precies het gheschreven woort Godts besaet / ende dat / by exempel / de boecken van den Ecclesiasticus, Sapientia, Machabeen etc. het waere woort Godts niet en sijn? Hoe kan yemant nu weten ende ghelooven dat het gheschreven Woort Godts het fundament van de religie / den rechter van alle verschillen / ende den reghel van het gheloof is (naer den welken een yder sich moet voeghen om oprechtelijck te ghelooven) ten sy dat hy wete / ende gheloove dat dese / ende soo vele boecken het waere Woort Godts sijn / en dan bere niet? dit en staet niet uptghedrukt inde twaelf Artickelen / soo is hier dan noch een fundamenteel stuck van de religie / het welck moet gheloof worden als noodich ter salicheyt / oversulck en is't niet ghenoech tot de salicheyt te ghelooven t'gene alleen inde twaelf Artickelen staet.

Voorders / niemant en kan / noch en mach enige gheschreven boecken aennemen als het waere Woort Godts / noch daer op sijn gheloof bouwen ten sy dat hy te vozen gheloove dat die of dese boecken vande eenwighe waerheyt self uptghesproken sijn / en al watter in staet van Godt gheopenbaert is : maer in de twaelf artickelen en kan men niet vinden / welke / ofte hoe vele boecken precies / van Godt gheopenbaert sijn / of uptghesproken van de eenwighe Waerheyt / volght dan wederom / dat men noch yet anders / als noodich ter salicheyt / moet ghelooven / dan t'gene uptghedrukt staet inde twaelf Artickelen.

2. De Sectarisen houden't daer voor / ende trachten't oock upt de Schriftuer te bewijfen / dat het lesen van de H. S. Schriften aen alle menschen nootsaekelijck is tot de salicheyt : Nu vraghe ick of dit alle menschen moeten ghelooven op pene vande verdoemenisse?

menisse? seght ghy dat neen? soo en sijn dan alle menschen niet ghehouden/noch verbonden de schriftuere te lesen als of dit noodich ter salicheyt waere. Seght ghy dan dat dit moet gheloost worden op pene vande verdoemenisse? soo is dit dan een leerstuk noodich ter salicheydt/aenghestien dat hy verdoemt kan worden die du niet en gheloost: maer de twaelf Artijckelen en maecten van dit leerstuk het minste ghewagh niet; Siet hier dan wederom een leerstuk noodich ter salicheydt/twelck nochtans niet te vinden en is in de twaelf Artijckelen.

3. Ick vzaeghe of alle Christenen niet verbonden en sijn/ op pene van de verdoemenisse/ te ghelooven dat Christus den H. Doop inghestelt heeft/ ende dat tot afwasschinghe van onse sonden/ ofte wel/ghelijck de Sectarisen meppen/ tot verzeghelinghe dat wy van onse sonden/ dooz het Bloedt Christi/ghesuybert sijn? seght ghy dat jae? soo hebt ghy hier dan noch een leerstuk noodich ter salicheyt/ twelck niet en staet in de twaelf Artijckelen? Seght ghy dat neen? soo vzaegh ick dan / of ghy dien als een lidmaedt van uwe ghemeente sout aennemen/ende niet verdoemen als ketter / die de instellinghe van den Doop / ende des selfs kracht niet en gheloofde?

4. Ioannes Calvin Lib. 4. Instit. Cap. 17. §. 1. bekent/ dat de kennisse van't Alderh. Sacrament boven maeten nootfaeckelijck is: ende Petrus Martyr Epist. ad Eccles. Anglican: seght? en denckt niet dat de disputen over t'H. Sacrament van minder ghewicht sijn, t'en is niet soo, want dit is een vande voornaemste stucken van de Religie. Hier op maecte ick dit besluyt: t'ghene een van de voornaemste stucken van de Religie is, ende welckers kennisse boven maeten nootfaeckelijck is, moet gheloost worden als noodich ter salicheyt: maer de kennisse van t'Alderh. Sacrament is boven maeten nootfaeckelijck / (ghelijck Calvin seght) ende is een vande voornaemste stucken vande Religie (ghelijck Petrus Martyr bekent) Ergo het Alderh. Sacrament is een stuk dat gheloost moet worden als noodich ter

ter salighejdt; dit stuck en staet niet uptghedrukt in de twaelf Artijkelen/ verholghens is het onwaerachtich dat het ghenoech is ter saelichejt / te ghe-looven t'ghene alleen in de twaelf Artijkelen staet. Dese wepnighe staetjens sullen ghenoech sijn tot o-vertuypinghe van de Sectarisen aengaende de twaelf Artijkelen: Mi gae ick noch voorder / ende bewijse dat het nootsackelijck is / ende dat alle Chystens menschen verbonden sijn op pene van de verdoe-menisse / te gheloooven openlijck, ofte ten minsten be-deckelijck (met onderwerpinghe des verstants an de D. Kercke) al wat inde Schyztuere verbadt wordt.

§. 4.

Wort ondersocht of een Christen mensch, op pene van verdoemenisse, ghehouden is al te ghe-looven wat inde Schriftuer staet.

Ick segghe dat jae / ende bewijse dit
 1. Uyt de Schyztuere. *Iacobi. 2. v. 10.* Wort ghe-zept: wie de heele wet sal onderhouden, ende in een (alleen) struykelen, die is schuldich gheworden aen al-len. Waer op Petrus Martyr seght *Epist. ad Peregrinos in Anglia*: Indien dit plaetse grijpt, seght hy/ in t'onderhou-den van de gheboden, t'is oock waerachtich in t'ghene wy moeten gheloooven. T'is seer wel ghezept; over sulck ghelijck dien / den weleken een ghebodt alleen overtreedt/ plichtich is als of hy alle de gheboden had overtreden / alsoo die maer een stuck alleen / dat in de Schyztuere uptghedrukt staet niet en gheloofst / is even eens als of hy niet van allen gheloofde: Soo is dan alle Chysten mensch gehoude / om niet plichtich te sijn van de verdoemenisse / alles wat in de schyz-tuere staet te gheloooven als noodich ter saelichejt.
 2. Dit bewijse ick uyt de Reden van den Dordrecht-schen Bijbel op *Iacobi. 2. v. 10. Num. 33. ende 34.* daer hy bewijst